אלו טרפות פרק שלישי חולין מג.

אלא הנך דאפקת. כהמה שנתמכו רגליה והגלודה: **לא תיפוק.** [ו]כדרבנן סבירא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל ותסיב נקובי והך דרב עוירא בחד ותרין פסוקי בחד ומסכתת להו שפיר וכל הנך טרפות דמנינן לקמן (דף מז.) כריאה כגון חליף דאמוי ודמיא לנטרפת ואטוס בריאה כולהו בכלל ריאה שניקבה או שחסרה מינהו. חליף הייט חסרה ממקום שהיא ראויה להיות שם והנך חזותא לקומא מינהו וכל לקומא סופה לינקב והויא לה נקובה וחליף דשני קרומים דווסט[ה] שניהם נטולים ממקום שהן ראויין להיות ואין לך נקובה גדולה מזו: **נטולה.** ניטלה הכבד: **נפולה.** נפלה מן הגג. וגלודה בכלל נטולה שניטל עורה. ונתמכו רגליה בכלל חסורה. ושף מדוכתיה בכלל נטולה. וכן נדלדלו שימנים ועקירת לגע וחביטת גולגולת בכלל שבורה. ובאר המופה הייט קרועה: **למעוטי לקוחה דרכים.** דכולה שליטה בכלל אלו ופליג עולא עליה. ואם תאמר ישנה בכלל נקובה כי היכי דאמרינן בלקוחה דריאה לאו מילתא היא דהוה ליה ניקבה הכולא והא ליכא למ"ד דאפי' לכים מודי דניקבה הכולא כשרה ובלקוחה הוא דטריף: **שמונה מיני טרפות בנקובה.** נקובת הווסט והקרום והלב והריאה והקיבה והדקין כרס הפנימי והמסס וכיס הכוסות אדא הוא הא תמניא: **ואם תאמר ט'.** יש דהא איכא גמי מרה הייא ירידה היא ולית הלכתא כוותיה ודרב עוירא לית ליה לחייא: **יפלח כליותי.** הייטו לקוחה וטרפה: **אין מוכירין מעשה נסים.** להכיא ראייה מהן: **רק אם נפשו שמור.** מכות מות הכהו ולכך נצטווה לשמור נפשו דלאמרינן בהשותפין (כ"ב דף טז.) גדול לעברו של שטן משל איוב משל לאומר לעבדו שכור מבית ושמור יינה: **הלכה כדברי האומר בכוים.** דבעינן כזית שיור בניטל הכבד. ופליגתא היא בפרקין (ד' מו.) [ו]דלמינן סתמי דמתני' אהדדי דקתני ריש אלו טרפות ניטל הכבד ולא נשתייר ממנה כלום הא נשתייר כשרה ואע"ג דליכא כזית והדר תני אלו כשרות ניטל הכבד ונשתייר ממנה כזית ומוקמינן לה בתנאי והכא מייתי לה משום שמעתתא דרבי יצחק בר יוסף משמיה דרבי יוחנן: **והא אמר רבי יוחנן הלכה כספס משנה.** והא נמי סתמא היא ומאי אולמא דסיפא מרישא: **אמורא' נינהו.** ורבי יצחק סבר דלא כייל רבי יוחנן למימר הלכה כספס משנה אלא היכא דסבירא ליה אמר בהדיא הלכה כמשנה זו ואמורא אחרינא אמר משמיה דר' יוחנן הלכה כספס משנה והיכא דאיכא תרי סתמי דסתרן אהדדי אי איכא טעמא לאלומי חדא מחברתה כי ההיא דסנהדרין לאחד דיני ממונות (דף לד:) אזיל רבי יוחנן בתרה ואי לא מספקא ליה ולא קבע כהו הלכתא כחד מנייהו והכאי תרי אי הוה משכחינן טעמא בהא דרבי יצחק לא הוה מוקמינן לה בחמורא' ומשום דליכא לאלומי איצטריך לן לשנויי דרבי יצחק לית ליה האי כללא דר' יוחנן: **וכבד סותמסה.** שנקובה במקום דיכוקה בכבד וחבור הכבד סותם את הנקב: **כשרה.** אפילו לר' יוסי בר' יהודה: **כים שלו.** קליפה הפנימית: **זה שלא כנגד זה.** כגון זה למעלה וזה למטה: **בקורקבן פסול.** הכי ס"ל משום שהמאכל מתאסף שם ומתחלחל יוכנס בנקב עד שיולא דרך נקב השני: **ופעיא ביה.** נועקת שתע"פ שהקנה מוליא קול אי אפשר שלא יהא הווסט מתפשט עמו. ואני שמעתי פעיא מנשמת: **גמדא.** כוולא רש"י בלע"ז: **מיהנדזין.** מיתכמן דמיכוויי אהדדי: **אינו קרוס.** ואם ניקב ונסתם אפילו בו סתימה עבה אינה מתקיימת כדאמרינן ביבמות (דף עו.) בכרות שפכה ניקב פסול נסתם כשר וזהו פסול שאחוז להכשרו זהו למעטוי קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום דכל נקובי דטרפות לא מהניא להו סתימה דסלקא בהו לאחר זמן ולא דמי לריאה שניקבה (ב) ודופן סותמתה ולסתימת כבד במרה ולסתימה דיריכים בחלמולת דלקמן (דף ג.) דההיא סתימה מעיקרא היא: **אין לו כדיקה מבחוץ.** לפי שהעור החיצון אדום ואין טפת דם נכרת בו:

לספק

הנך דאפקת לא תיפוק. ולא"ת למאן דלית ליה לקמן (דף נד.) דהיא דרב ממנא דבוקא דאמתא מאי איהו יי"ח טרפות וי"ל דבאיעבול ניהי הוי טרפה לכולי עלמא ואם תאמר לעולא דאמר בסמוך מ' מיני טרפות יש ולית ליה דרבים בר פפא מאי איהו יי"ח טרפות וי"ל דניטל לומת הגידין חסיב חדא ולרבים הויא בכלל נתמכו רגליה ועוד קשה למ"ד נקבע רוב חילוזה זהו בשר המופה את רוב הכרס חסר להו חדא דהכא חסיב להו בתרתי לכן נראה דעולא והיא דלקמן סברי כמתני' וכרבי יוחנן[ו] דאמר אלו טרפות דווקא ואמת אלו למעוטי דרב ממנא אע"ג דדמיא לנטולה כמתני' וכ"ש דרבים דלא דמיא כלל להנך דמתני' ולית ליה י"ח טרפות נאמרו למשה מסיני [ז] ומאי למימר נמי דלית ליה בשר המופה בתרתי ואם תאמר וכי היכי דחסיב תרי פסוקי כחדא ת"כ ריאה שחסרה וחסרון דשדרה נחשב נמי כחד וי"ל לפי דאין שיעורן שוה דחסרון דריאה בכל שהוא וחסרון דשדרה פלוגתא ד'[ז]ב"ש וב"ה אי נמי לפי שזה בנשר וזה בעלם ואם תאמר נקרע רוב החילוזה ובשר המופה את רוב הכרס נמי נחשוב כחד וי"ל דרוב החילוזה הוא רוב הכרס ובשר המופה את רוב הכרס אינו רוב בשר אלא רוב ממה שבנגד רוב הכרס ות"ל ואמאי לא חסיב חסרון הגרגרת דהוי בכאיסר וי"ל דטעמא דחסרון משום דסופה ליפסק [ח] דהוי כרוב:

יפלח כליותי מי קא חיי. פירש בקונטרס והאי לקומא הוא וקשה דמנא ליה דהאי לקומא דאיוב הוי לקומא דהויא ביה טרפה הא איכא לקומא דכשרה דלאמר לקמן (דף נה:) מליא מוגלא טרפה מיס זכיס כשרה אלא הכי פריך יפלח כליותי מי קא חיי אלא רפואה הא קאמר לקמן (דף נד.) דאמרו בכוליתא וקטוליה ואי בדרו ליה קמא חיי ואיוב לא מליגו שעשו לו שוס רפואה: **והא** אמר רבי יוחנן הלכה כספס משנה. אע"ג דסיפא דמתני' (לקמן דף נד.) דאלו כשרות מסייע ליה מכל מקום פריך מכח דמאי אולמיה הך סתמא מהך סתמא כדפירש בקונטרס ואי משום שהחסרון הוא עיקר במקום שיש סדר למשנה כגון בחדא מסכתא מ"מ הך משנה דאלו טרפות ואלו כשרות בחדא בגא תסיב ואין סדר הי"ר יעקב מאולליינ"ש תירץ דהכי פריך והא אמר ר' יוחנן הלכה כספס משנה וע"כ סתמא דאלו כשרות לאו סתמא מעליתא היא דאי סתמא מעליתא היא אמאי איצטריך ר"י לומר הלכה כמותו הא אמר ר' יוחנן חדא זימנא דהלכה כספס משנה[ט]: ההיא

לספק

א) [נ"ל רבן, ב) [כרכות ס. יומות קכז:], ג) [בקרא הטופחת לך, ד) [עיין ביגיון בר חנה לא ס"ל דל"ל יוחנן הלכה כספס משנה ולריך ישוב גדול], ה) [שבת מו. יבס נסמן], ו) [יומות נח: וס"ס], ז) [נ"ל ואמר], ח) [לקמן מח.], ט) [נ"ל רבה וכ"ל בריש"ף וכתי"ס], י) [נ"ל טרפס], כ) [אלא רוחם ליתא בערוך עיין ערך נמד ת"ן], ל) [נעיל כח:], מ) [לקמן], נ) לקמן נד., ס) [עיין תוס' שבועות ד. ד"ה והדר סבר].

תורה אור השלם

1. יַסְבּוּ עֲלֵי רַבִּיו יִפְלָח כְּלִיוֹתַי וְלֹא יַחְמוֹל יִשְׁפֹּךְ לָאָרֶץ מְרֹרָתִי:
איוב טז יג

2. וַיֹּאמַר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן הִנֵּנוּ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר:
איוב ב ו

הגהות הב"ח

(א) גב' דאמר ר"נ ניקב זה בלא זה או זה שלא בנגד זה כשר: (ב) רש"י ד"ה אינו קרום וכו' נ"ש לה שניקבה. נ"ב לקמן דף מח ע"ב:

מוסף רש"י

הלכה כספס משנה. רבי הוא סידר המשנה וכברלה דבר מסס ידעני בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם לומרו עליהן כדי שלא יהו שניה מפי יחיד ונרמלין כאילו נשנו מפי המרובים דישבו כמומן (ביצה כ:). דאי חליף טרפה. פי' עורו של שלבניס אדום ישור של חוץ לגן, טרפה. מאי טעמא מפני שניקבו הכוליות ומשום הנקב יתאדם אינו שלבניי שהיה לגן ולחוץ הלבין שהיה אדום. משום אחוזי של נקב (הפרדס עמ' קלח. ביבי באורו חיא ס"ו תה בשם רש"י. ועי' דק"ס מרש"י כתי"). **ורשט דאכלה ביה.** שם ניקב זה שלא כנגד זה טרפה. דמסברינן כמאן דניקב זה כנגד זה, מאי טעמא אמנין דגמדא ופעיא ביה ואתי ניקב אצל חבירו והרי הוא כמו שניקבו כמשהו ניקב כמשהו טרפה. פי' גמדא ופעיא, גמדא הבהמה מולכת ואחרה לאכול מכאן ומכאן, פעיא נוקרת ויכא ניקב זה כנגד זה, אבל הקורקבן של עוף אם ניקב זה שלא כנגד זה כשרה (הפרדס שם). אין לו בדיקה מבחוץ אלא בסנים. לפי שהוא טרפה בנקב משהו ואינו ניכר ושיעת דם נכנסת לו בסנים בנקב ואינו ניכר, אבל קרום הפנימי לבן הוא ושיעת דם ניכרת בו, אבל החיצון אדום (לעיל כח:) לענין דריסה לא נדקינן אלא לעור הפנימי שהוא לבן, מ"מ מפני שהלבן שתבנר אם ניקב אם לאו, שהלבן מוחר אדום מחמת הכאת הנקב (הפרדס עמ' קלט).

כג א מיי' פ"ה מהל' שחיטה הלכה ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כט:
כד ב מיי' שם פ"ו הלכה ו סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מב סעיף ג:
כה ג מיי' שם סמג שם טוש"ע שם:
כו ד מיי' שם הל' יח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ח [וכרב אלפס לקמן בפרקין ד' רעד: וכהרא"ש לקמן סי' מח]:
כז ה מיי' שם פ"ג הלכה כ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד וסעיף ה:
כח ו מיי' שם פ"ז הלכה מא סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:
כט ז מיי' שם פ"ג הלכה כ סמג שם טוש"ע שם סעיף ד:
ל ח מיי' שם פ"ו הלכה יח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מט סעיף ג [וכרב אלפס שם]:
לא ט מיי' שם פ"ג הלכה כא סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ד:
לב י מיי' שם הלכה [ח] כב סמג שם טוש"ע שם סעי' י [וסימן מ סעיף ח]:

הגהות מהר"י לנדא

[ח] גב' וכתמר רבב"ת תרי"ש הלכה כסתם משנה. יש למחוק רבב"ת. ועיין נעיין פח: וע"ל והאמר ר"י הלכה כסתם משנה. והא ני נכוחה ונם רש"י ליין והאמר ר"י הלכה כסתם משנה והשמיט רבב"ת:

לעזי רש"י

רש"ר [ריטרי"ט]. כחכיין. מכוון.

שיטה מקובצת

[ו] לא תפיק דכדרבנן ס"ל: [ז] דרמי סתמי דמתני': [ח] ומציגן למימר נמי דלית ליה בשר המופה את רוב הכרס ושנקרע רוב החיצונה בתרתי ואם תאמר וכי היכי: [ד] וחסרון דשדרה פלוגתא דב"ש וב"ה: [ט] וי"ל דטעמא דחסרון משום דסופה ליפסק בדוב הס"ד:

רבינו גרשום

בצר להו תרתי חדא דפסוקי וחדא דרב עוירא. הנך דאפקת לא תפיק המסס ומרה: שמונה מיני טרפות יש בנקובה כלומ' בפתחיה: וא"ר יצחק בר' יוסף הלכה כדי האומר בכזיית. כלומר נישל הכבד ולא נשתייר הימנו כזית טרפה. כלומר דמתניתין באותה בבא דאלו כשרות בבהמה. וכיס שלו קיים כו' הכיס שהוא נקלף: גמרא גרסינן זמנין דמהנדזין בהדדי כו' זימנין דשרין הנקבין וליכא מידי דסתים: למאי נפקא מינה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com